

učencev, a s koncem l. 1879 pa 61.072. Učencev je tedaj za 25.459 več; tedaj za 71½ odstotkov več. Od teh 61.072 učencev je bilo dečkov 29.537, a deklic 31.485. Po veroizpovedanji je bilo konec leta nad 52.300 katolikov, 31 vztočnih Grekov, 1091 evangeljskih in 7593 židovskih otrok, po jeziku je bilo 55.862 Nemcev, 3588 Slovanov, 1423 Madjarov in 199 drugih narodnosti. Učencikov je prirastlo od l. 1874 do l. 1879 od 862 do 1199, t. j. za 39½ odstotkov. Teh je bilo l. 1879 ravnateljev 33, nadučiteljev 82, začasnih 12, meščanskih učiteljev 140, ljudskih učiteljev 426, in podučiteljev 162; izmed ženskega učit. osebja je 1 nadučiteljica, 33 meščanskih učiteljic, 148 ljudskih učiteljic in 162 podučiteljic. Telovadili so na 86 krajev in učiteljev telovaje je bilo 359. — V pretečenem desetletji se je izdalo za šolske građe 4.725.996 gl. 28¼ kr., za njih obstanek 4.153.151 gl. — L. 1879 je bilo učiteljskih plač 1.402.859 gl. — Mesto Dunaj je izdalo za šolstvo 1869. leta 633.773 gl., a l. 1879 se je narastlo na 2.522.124 gl., vsega skupaj v pretečenem desetletji 17.760.106 gl. — L. 1869 je stal občino posamezen učenec 13 gl. 83 kr., l. 1879 pa 33 gl. 90 kr.

Vse je preštel, pretehtal in premeril. (cf. »Učit. Tov.« št. 1.) Poglavitna sila, ki tukaj (pri potresih) deluje je po P. Kolbergu ta, da se oblok zemeljne skorije prestavlja in premestuje. In res, ako je trdna zemeljna skorija le velikanski oblok nad žarno-tekočim notranjim v zemlji, mora skorija podveržena biti istim postavam, ki pritiskajo na obloke. — P. Kolberg dokazuje učinke te sile na stiskanji leda po tečajnem morji, led se vzdiguje in udara, nareja valovite verste gričev; ustvarja debele, celoskupne celine; stresa se med silovitimi udarci, začuje se podzemeljski grom in otlo nabobnenje vsake verste, da se celo bruha kakor ognjemetne gore. Kedar namreč iz silovito tlačениh razpok voda kviško brizga, zgosti se v zimskem zraku sopar v megle, ki se jednako velikanskim parnim stebrom belosnežene barve veličastno k nebu vzdigujejo. Te prikazni so podobne vulkanskim, sila pa, ki vse to vzrokuje, je porazen (horicontalen) tlak ledenih plošč. (»Mechanik der Erde« se imenuje učeno delo, katero spisuje P. K., in ako to srečno izpelje, bomo imeli knjigo, ki se sme vverstiti Humboldt-ovemu »Kosmos«.)

D o p i s i.

Iz Dolenjskega, dné 5. jan. (Franciskani, učitelji na ljudskih šolah.) V kamniški in novomeski ljudski šoli podučevajo očetje franciskanje. Koliko dobivajo odškodovanja za svoj trud, poročal je svoje dni »Slovenski Nar.«, ko bi dobivali novomeski in kamniški franciskani učitelji na ljudskih šolah ljudskim učiteljem določeno plačo, stala bi ljudska šola v Novomestu 2000 gld. in v Kamniku 2000 gld. na leto, skupaj 4000 gld., tedaj v 10 letih 40.000 gld. Vsak učitelj franciskan pa dobiva za svoj trud na leto okoli 33 gld., tedaj vsi učitelji franciskanje na eni šoli 165 gld. leto in dan. Hvaležni moramo pač biti tem gospodom, da nam toliko denarja prihranijo na leto.

Očita se jim tudi, da nimajo učiteljske preskušnje ter ne pojma o pedagogiki. Duhovnik, ki študira celih 8 sol na gimnaziji in 4 leta v bogoslovji, ima vendar toliko sposobnosti in toliko omike v peti, kakor napihnjen nemčursk učitelj v možganih. Kar se pa pedagogike tiče, je vsak duhovnik, tedaj tudi franciskan, izprašan v bogoslovji v »pedagogici generali«, tedaj ve zmirom toliko pedagogike, kakor je dober učitelj potrebuje na ljudski šoli.

Čuditi res se moramo neutrudljivemu delovanju očetov frančiškanov učiteljev, ki imajo uže v cerkvi mnogo dela, a se še ukvarjajo na občno zadovoljnost z izgojo mladine. Znano pa nam je dovolj, da so se šolski predstojniki še vselej pohvalno izrekli o šolah, katere vodijo o. frančiškane.

Da imajo pa šole, katerim učitelji so očetje frančiškani, toliko nasprotnikov, vzrok je to, da hočejo biti nekateri liberalni učitelji komendantje šolstva ter zato sovražijo frančiškane kot duhovnike. A taka smešna srd nikakor ne moti za šolo vnetih frančiškanov!

—u—. »Nov.«

Z Dunaja. — Poroka svetlega cesarjeviča s princesinjo Štefanijo je preložena za poznejši čas. — Iz Bruselja se poroča, da so ondažnji zdravniki svetovali, naj se za zdravja voljo odloži ta svečanost na ugodnejši čas. Kdaj tedaj bode poroka, ni zdaj še gotovo, po »Wien. Allg. Zeit.« utegne biti 24. aprila v spomin poroke Nj. veličanstva cesarja in cesarice. Cesarjevič Rudolf potuje te dni v Bruselj.

† V deželni bolnišnici v Ljubljani je umrl 9. t. m. v. č. g. **Vaclav Peharc**, župnik v Sori pri Medvodah; rojen je bil v Ljubljani 7. septembra 1828 in v mašnika posvečen 28. decembra 1851. Pret. jesen ga je mrtud zadel, za nekaj časa mu je bilo odleglo; prišel je v Ljubljano zdraviti se, a tukaj najdel mir pri sv. Kristofu. K pogrebu so ga spremili njegovi farmani in veliko drugega občinstva, vzlasti duhovnov njegovih bratov. Ranjki je pozidal novo šolsko poslopje v Sori, in je dobil priznanico od sl. c. k. deželnega šolskega sveta, bil je ves čas šolam in učiteljem blag prijatelj in zavetnik, ter podpiral národna učiteljska društva. Hvala mu! N. v m. p.

Jezičnik. A. Jernej Kopitar. B. Matija Čop. C. Dr. France Prešern. Spisal J. Marn. XVIII. leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Rudolf Milic. 1880. To je posebej knjižica, ki se v nekterih vezkih dobiva na prodaj à 60 sld. v katoliški bukvarni, stolni terg štev. 6, v Ljubljani.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji okolice Ljubljanske. Na 2razredni ljudski šoli na Studencu (Igu), podučiteljska služba, l. p. 400 gl., stalno ali tudi začasno; do 20. prosenca t. l.

V šolskem okraji Kamniškem. Na 1razredni ljudski šoli na Berdu pri Podpeči je učiteljska služba z l. p. 400 gl. in prostim stanovanjem izpraznjena. Prošnje do 31. prosenca t. l.

V šolskem okraji Radovljiškem. Na 3razredni ljudski šoli v Srednji vasi v Bohinju se stalno oddaje nadučiteljska služba, l. p. 500 gl. in stanovanje. Prošnje do 25. prosenca t. l.

Na Štajarskem. V Ljutomeru, podučiteljska služba, II. pl. razr.; ravno tam služba podučiteljice istega razreda; pri sv. Križi pri Ljutom., podučit. služba, IV. pl. razr., do konca prosenca; v Kapeli, učit. služba, IV. pl. razr.; pri sv. Duhu, podučiteljska služba, istega razreda. Do konca prosenca pri dotičnih kraj. šolskih svetih.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Vmeščene so spraš. učit. kandid. gđc. Franciska Wrus v Merni peči; gđc. Jozefa Maletz v Kostanjevici; gđc. Matilde Dobrin v Šent-Vidu pri Zatičini in gđc. Adele Machnitsch pri sv. Vidu p. Ptujem. (Štaj.) »Schltg.«